

Москаленко М.В., Нікіфоров Б.В.,
студенти 2го курсу
Черкаського державного технологічного університету
Корнелюк Н.М.,
старший викладач кафедри екології,
м. Черкаси,

ДО ПИТАННЯ БІОКОНСЕРВАЦІЇ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ РОСЛИННИМИ ОРГАНІЗМАМИ (НА ПРИКЛАДІ ГАЗОННОЇ ТРАВИ)

Місто Черкаси розміщено в області північно-східного схилу гірського утворення – Українського кристалічного щита, який поступово опускається в напрямку річки Дніпро.

За геоморфологічним районуванням територія відноситься до Ірдинсько-Тясминської ерозійно-аккумулятивної терасової рівнини на палеогеновій основі.

Переважає частина площі міста розміщена в межах третьої надзаплавної тераси, абсолютні відмітки якої 95 – 110 м і збільшуються у західному напрямку (район "Соснівки" – до 125 м).

Безпосередньо до третьої тераси примикає друга надзаплавна тераса, абсолютні відмітки якої становлять 90 – 93 м. Відкладення цієї тераси виходять на поверхню у вигляді прибережної смуги річки Дніпро шириною до 150 м.

Клімат Черкаської області характеризується як помірно-континентальний з середньою річною температурою повітря +7,0-7,7°C.

Найхолоднішим місяцем року вважається січень з середньою температурою 5,5-6,1°C нижче нуля, а найтеплішим - липень з середньою температурою +19,2-20,8°C.

Абсолютний мінімум температури повітря досягає -34 - 38°C і навіть нижче.

Абсолютний максимум +36-39°C припадає на липень-серпень.

Площа, яку займають зелені насадження, становить 2070,8 га, що складає 29 % від площі міста Черкаси.

Серед лінійних насаджень деревних порід, що використовуються для озеленення санітарно-захисних зон, набережних, житлових масивів, автошляхів тополі складають 70 %. З огляду на елімінації (вирубування) старих жіночих екземплярів (осокир, бальзамічний) основну масу (до 50 %) складають гібридні пірамідальні тополі, які представлені чоловічими екземплярами. Більшість пірамідальних тополь у м. Черкаси є гібридами; до найбільш поширених належить гібрид тополі пірамідальної італійської (*P. italika Roz*) тополі чорної (*P. nigra L.*).

На теперішній час у великій кількості гібридних тополь спостерігається всихання (починаючи з окремих гілок поступово ушкоджуються верхівки). На території міста найбільш ушкодженими є насадження тополь санітарно-захисних зон підприємств Південного та Східного промислових вузлів, лінійні насадження вздовж автомагістралей міського та міжміського сполучення, житлових масивів.

Основними причинами всихання гілок першого порядку, верхівок тополь відповідно до літературних джерел та наших досліджень, є:

- зменшення вмісту вологи в ґрунтовому покриві, як наслідок - ущільнення ґрунту та зниження рівня ґрунтових вод;
- легкий механічний склад ґрунтового покриву, незначний вміст гумусу (середні показники по місту 2,9 %);
- порушення метаболізму, росту, розвитку внаслідок накопичення аеротоксикантів ;
- засолення ґрунтів примагістральних шляхів, алей внаслідок використання сольових сумішей на автошляхах.

Існуючий досвід зеленого будівництва у м. Черкаси не враховує специфічність екологічних умов та рівень техногенного забруднення, а питання стану деревних насаджень селитебних та промислових районів залишаються недостатньо вивченими.

Моніторинг стану деревних насаджень антропогенно трансформованих територій з урахуванням принципу екологічного районування повинен бути основним критерієм відбору видів основного асортименту для утворення ефективно функціонуючої системи зелених насаджень та диференціації засобів догляду за ними.